

УДК 331.556.4: 330.342.146

Анастасія ТОЛСТОПЯТИХ

*магістрантка міжнародної економіки
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара,
м. Дніпро, Україна
e-mail: vasilchencko94@gmail.com*

Олена ДЗЯД

*кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри
міжнародної економіки і світових фінансів
Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара,
м. Дніпро, Україна
e-mail: odzyad@ua.fm*

МІЖНАРОДНА МІГРАЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ КРАЇН ЄС

У роботі дано авторське визначення міжнародної міграційної привабливості країн. Встановлено економічні імперативи та найбільш міграційно привабливі країни ЄС для економічних мігрантів та біженців. Дана оцінка ролі міграційних потоків на демографічну ситуацію країн ЄС. Обґрунтовані перспективні завдання європейської імміграційної політики з позицій міграційної привабливості регіону в довгостроковій перспективі.

Ключові слова: міжнародна міграційна привабливість, міграція, фактори міграції, ЄС, іммігранти, біженці.

Дослідження сучасних міграційних процесів в ЄС потребує особливої уваги, оскільки регіон стикається з новими викликами, пов'язаними зі зростанням економічних, політичних мігрантів та біженців. Приріст чистого сальдо міграції згенерувало «міграційну кризу» для країн-членів ЄС, породило негативні наслідки соціально-економічного, політичного, правового, суспільного характеру. Для оцінки міграційної привабливості країн доцільно дослідити причини та фактори, які впливають на імміграційні потоки.

На тлі кризи, повільного відновлення економіки і підйому євроскептицизму ЄС стикається з серйозними проблемами, пов'язаними з розподілом біженців, їх розміщенням, адаптацією в європейське суспільство. У той же час ЄС переходить до нової стадії імміграційної політики і політики притулку. Міграційні проблеми розглядаються одночасно, і як виклик основам європейської інтеграції, і як неминуча плата за людські ресурси, без яких населення Європи чекало б швидке скорочення та старіння.

Питання міграційної привабливості країн досліджували: О. В. Козлова (встановила три групи факторів та визначила основні макроекономічні показники міграційної привабливості країн) [12], Г. В. Волошин (розрахував індекс міграційної привабливості країн ЄС на основі співвідношення міграційних потоків та ВВП країн) [19], Т. М. Тихомирова та Ю. С. Лебедева (дослідили економічні, соціальні та демографічні чинники привабливості і змодельували міграційну привабливість країн ЄС з урахуванням таких факторів, як: якість життя, високотехнологічний рівень виробництва, рівень соціальної незахищеності, старіння населення, зайнятість економічно активного населення, соціальний захист, організація праці, аграрна спрямованість економіки) [16].

Наявність різнобічних точок зору про показники міграційної привабливості вказує на недостатність досліджень щодо сутності та факторів міграційної привабливості.

Мета роботи полягала в тому, щоб на основі аналізу факторів імміграції визначити міжнародну міграційну привабливість країн

ЄС. Для досягнення поставленої мети було вирішено наступні завдання: визначено сутність та фактори міжнародної міграційної привабливості країн, дано оцінку імміграційної привабливості країн ЄС для економічних мігрантів та біженців, встановлено роль європейської міграційної політики для привабливості регіону на довгострокову перспективу.

Термін "міграція" (від лат. *migratio*) означає переселення, пересування, переміщення (наприклад, населення, капіталу). Людей, що переселилися, або переселених, називають переселенцями, або мігрантами [7]. У широкому значенні термін "міграція" – це будь-яке, незалежно від мети, регулярності і тривалості, територіальне переміщення з одного населеного пункту в інший, яке може призвести до зміни постійного місця проживання.

Серед економічних причин міграції автори виділяють наступні:

- різний рівень економічного розвитку країн;
- стан та структура зайнятості та безробіття в країні;
- різний рівень заробітної плати;
- нерівномірність процесів накопичення капіталу у різних країнах;
- зміни у розміщенні виробництва;
- відмінності у структурі попиту на робочу силу та її пропозиції;
- міжнародний рух капіталу та транснаціоналізація виробництва.

До неекономічних можна віднести демографічні, політичні, екологічні, етнічно-культурні та психологічні [20].

Використовуючи метод аналогій, під міграційною привабливістю країн ми розуміємо сукупність сприятливих для імміграції населення факторів, які визначають міграційний клімат країни – систему соціально-економічних відносин, сформованих під впливом широкого кола пов'язаних суспільно-політичних, інституційно-правових, демографічних, культурних та інших процесів на різних рівнях та створюють передумови для сталих міграційних мотивацій.

Фактори, що сприяють міграційним процесам, можна розділити на три групи. До першої групи відносяться фактори, які піддаються об'єктивній оцінці та аналізу, тобто суто економічні, це [7]: різниця в розмірі заробіт-

них плат країн-донорів та реципієнтів; рівень міграційних витрат; розмір мінімального рівня заробітної плати. До другої групи відносяться фактори, які слабо піддаються аналізу, тобто соціально-економічні: динаміка економічного зростання; рівень безробіття; кількість мігрантів; зовнішній та внутрішній борг країни. До третьої групи можна віднести фактори, які взагалі важко об'єктивно проаналізувати, до них належать: соціальний вплив родичів та друзів; міграційні традиції; наявність діаспори в пункті призначення; спеціальні програми для мігрантів.

Всі економічні чинники, по суті, мають єдине джерело походження – це міждержавні відмінності у забезпеченості факторами виробництва та їх продуктивності, які, в свою чергу, зумовлюють нерівномірність економічного розвитку окремих країн і регіонів світу [8].

Традиційно (в неокласичній теорії) в якості основної економічної причини виділяють причину міжнародної трудової міграції, яка пов'язана з масштабами, темпами та структурою накопичення капіталу. Мається на увазі, що [11]:

1) відмінності в темпах накопичення капіталу зумовлюють відмінності сил тяжіння або відштовхування робочої сили в різних регіонах світового господарства, що в кінцевому підсумку визначає напрямки переміщення трудових мігрантів між країнами;

2) рівень та масштаби накопичення капіталу справляють безпосередній вплив на рівень зайнятості працездатного населення і, отже, на розміри відносного перенаселення (безробіття), котре є основним джерелом трудової міграції;

3) темпи і розміри накопичення капіталу, у свою чергу, до певної міри залежать від рівня міграції. Ця залежність полягає в тому, що відносно низька заробітна плата іммігрантів і можливість знизити оплату праці вітчизняним працівникам дозволяє скоротити витрати виробництва і тим самим збільшити нагромадження капіталу;

4) причиною переміщення робочої сили є зміни в структурі потреб і виробництва, що викликані науково-технічним прогресом. Скорочення обсягу виробництва або ліквідація деяких застарілих галузей вивільняють

робочу силу, котра шукає собі застосування в інших країнах.

Правову основу захисту прав трудових мігрантів в ЄС сформувала «Європейська конвенція про правовий статус працівників-мігрантів» (1977 р.), яка покликана забезпечити рівні, недискримінаційні умови праці та проживання трудових мігрантів у приймаючих країнах. Фактично у Європейській конвенції закріплені основні права трудящих мігрантів, документ носить рамковий (не обов'язковий до виконання) характер [3].

Відповідно до Лісабонської стратегії економічна імміграція умотивована потребами ринку праці ЄС. Професійні якості працівників слід розглядати з позицій економіки, заснованої на знаннях та динаміки економічного зростання. У той же час, країни ЄС мають право визначати масштаби припливу мігрантів. З практичної точки зору, це потребує:

- оцінки поточних, середньо- та довгострокових (до 2020 р.) європейських потреб ринку праці з точки зору попиту на певні навички працівників;
- розробки національних «імміграційних профілів», які мають містити інформацію про ситуацію на ринку праці, наявність та потреби в робочій силі, збір всеосяжних і порівняних даних про імміграцію;
- обґрунтування відповідності інструментів і політики, схвалення механізмів для

визнання іноземних кваліфікацій та організації навчання в країнах походження іммігрантів;

- оцінки поточного та перспективного попиту на робочу силу, правові та організаційні засади працевлаштування іммігрантів на підприємствах;
- заохочення заходів з підвищення зайнятості серед негромадян ЄС, особливо для працевлаштування жінок, і надання альтернатив нелегального працевлаштування.

Ще починаючи з 2006 р., для країн ЄС було характерно, що мігрантів прибувало більше, ніж вибувало, але при цьому, якщо у 2006 р. їх кількість сягала 3523,7 тис. осіб, то вже у 2007 р. кількість іммігрантів зросла до 3980,5 тис. осіб, тобто на 13%. Емігрантів в ці роки було вдвічі менше, відповідно 2012 тис. осіб та 2041 тис. осіб. У наступні роки спостерігався різкий імміграційний спад, у 2008 р. та у 2009 р. відповідно на 9% та 23% в порівнянні з 2007 р. З 2010 р. кількість іммігрантів почала знову збільшуватись, досягнула 3233,3 тис. осіб, поступово зростала і кількість емігрантів на 18% в порівнянні з 2007 р. до 2480 тис. осіб. З 2011 р. по 2013 р. кількість іммігрантів збільшилась з 3266,9 тис. осіб до 3400,2 тис. осіб (на 4%), а кількість емігрантів збільшилась з 2601,9 тис. осіб до 2800,4 тис. осіб, тобто на 7%. У 2015 р. кількість іммігрантів в ЄС становила

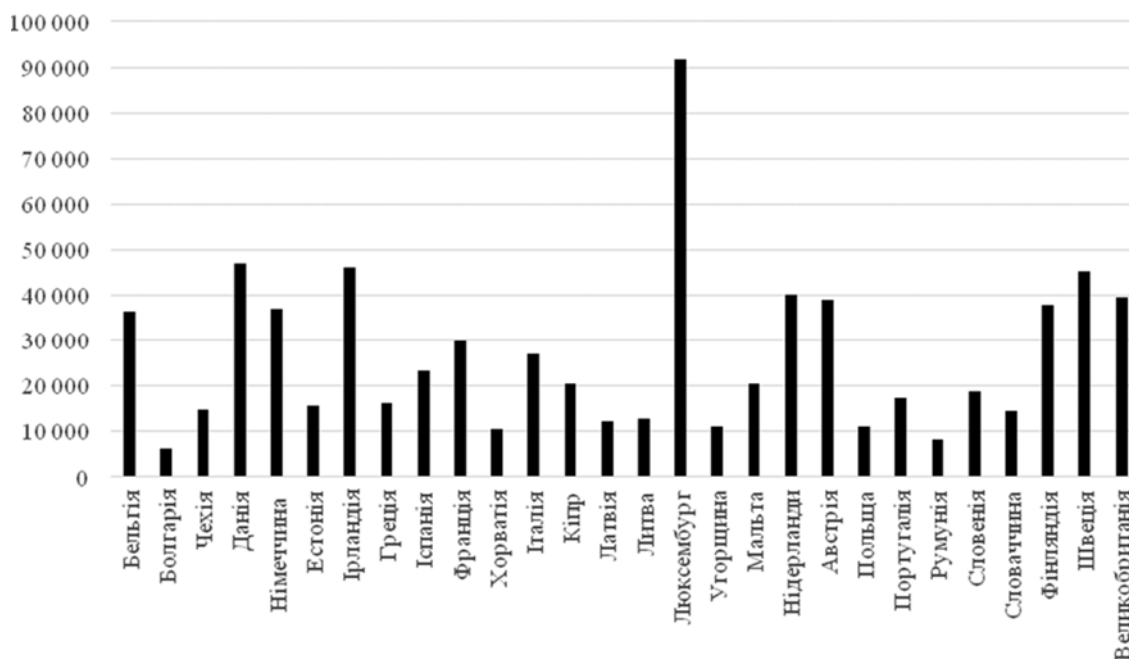

Рис. 1. Розподіл країн ЄС за показником ВВП на душу населення в 2015 р., євро [5]

Таблиця 1

Розрахунки кореляції між мінімальною заробітною платою та кількістю іммігрантів в країнах ЄС, 1999–2015 рр.

	Чехія		Естонія		Іспанія		Латвія		Литва		Нідерланди		Португалія		Словенія		Люксембург		Угорщина		Словацьчина		Великобританія		
	Мін З/П	Іммігр	Мін З/П	Іммігр	Мін З/П	Іммігр	Мін З/П	Іммігр	Мін З/П	Іммігр	Мін З/П	Іммігр	Мін З/П	Іммігр	Мін З/П	Іммігр	Мін З/П	Іммігр	Мін З/П	Іммігр	Мін З/П	Іммігр	Мін З/П	Іммігр	
1999	92,4	9 910	79,9	1 198	485,7	127 365	75,2	1 813	92,1	2 679	1 064,2	119 151	356,7	52 040	361,3	4 941	1 162,1	12 794	89,2	21 422	69,4	2 072		354 077	
2000	110,8	7 802	89,5	35	495,6	362 468	85,0	6 483	107,1	1 510	1 092,0	132 850	371,3	57 660	373,4	6 185	1 191,1	11 765	100,1	21 726	94,3	2 274	952,2	364 367	
2001	142,7	12 918	102,3	241	505,7	414 772	86,8	5 376	115,5	4 694	1 154,5	133 404	389,9	74 800	395,3	7 803	1 258,8	12 135	150,9	22 079	100,2	2 023	977,4	372 206	
2002	178,3	44 679	118,2	575	515,9	483 260	107,9	6 642	122,1	5 110	1 206,6	121 250	406,0	79 300	432,6	9 134	1 290,2	12 101	203,9	19 855	115,0	2 312	1 109,3	385 901	
2003	196,4	60 015	138,1	967	526,4	672 266	114,0	4 063	124,6	4 728	1 249,2	104 514	416,0	72 400	450,3	9 279	1 368,7	13 158	211,6	21 327	134,2	6 551	1 063,8	431 487	
2004	206,7	53 453	158,5	1 097	537,3	684 561	119,0	4 844	130,3	5 553	1 264,8	94 019	426,0	57 920	471,0	10 171	1 403,0	12 872	201,9	24 298	147,7	10 390	1 054,2	518 097	
2005	235,9	60 294	171,9	1 436	598,5	719 284	114,6	6 691	144,8	6 789	1 264,8	92 297	437,2	49 200	490,1	15 041	1 466,8	14 397	231,7	27 820	167,8	9 410	1 134,7	496 470	
2006	261,0	68 183	191,7	2 234	631,1	840 844	129,3	8 212	159,3	7 745	1 272,6	101 150	450,0	38 800	511,9	20 016	1 503,4	14 352	247,2	25 732	182,2	12 611	1 212,6	529 008	
2007	291,1	104 445	230,1	3 741	665,7	958 266	172,1	7 517	173,8	8 609	1 300,8	116 819	470,2	46 300	521,8	29 193	1 570,3	16 675	260,2	24 361	220,7	16 265	1 315,0	526 714	
2008	300,4	108 267	278,0	3 671	700,0	599 075	229,8	4 678	231,7	9 297	1 335,0	143 516	497,0	29 718	538,5	30 693	1 570,3	17 758	271,9	37 652	241,2	17 820	1 242,2	590 242	
2009	297,7	75 620	278,0	3 884	728,0	392 962	254,1	3 731	231,7	6 487	1 381,2	122 917	525,0	32 307	589,2	30 296	1 641,7	15 751	268,1	27 894	295,5	15 643	995,3	566 514	
2010	302,2	48 317	278,0	2 810	738,9	360 705	253,8	4 011	231,7	5 213	1 407,6	126 776	554,2	27 575	597,4	15 416	1 682,8	16 962	271,8	25 519	307,7	13 770	1 076,5	590 950	
2011	319,2	27 114	278,0	3 709	748,3	371 331	281,9	10 234	231,7	15 685	1 424,4	130 118	565,8	19 667	748,1	14 083	1 757,6	20 268	280,6	28 018	317,0	4 829	1 136,2	566 044	
2012	310,2	34 337	290,0	2 639	748,3	304 053	285,9	13 303	231,7	19 843	1 446,6	124 566	565,8	14 606	763,1	15 022	1 801,5	20 478	295,6	33 702	327,0	5 419	1 202,0	498 040	
2013	318,1	30 124	320,0	4 109	752,9	280 772	286,7	8 299	289,6	22 011	1 469,4	129 428	565,8	17 554	783,7	13 871	1 874,2	21 098	335,3	38 968	337,7	5 149	1 249,9	526 046	
2014	309,9	29 897	355,0	3 904	752,9	305 454	320,0	10 365	289,6	24 294	1 485,6	145 323	565,8	19 516	789,2	13 846	1 921,0	22 332	341,7	54 581	352,0	5 357	1 251,1	631 991	
2015	331,71	29602	390,00	15413	756,70	343875	360,00	9479	300,00	22130	1 501,80	166872	589,17	29896	790,73	15420	1 922,96	23803	332,76	58344	380,00	6997	1 378,87	631452	
R	0,411		0,746		-0,168		0,573		0,859		0,420		-0,871		0,270		0,956		0,736		0,281		0,628		

4650,9 тис. осіб, що на 27% більше, ніж було у 2014 р., при цьому кількість емігрантів у 2015 р. складала 2754,08 тис. осіб, що було менше на 0,2% ніж було у 2014 р. (2760 тис. осіб) [2].

Сучасні теорії міграції населення переважно базуються на економічних засадах, але розширення рамок аналізу факторів міграції дозволяють відповісти на питання, чому міграція існує, і, навіть, зростає, незважаючи на високий рівень безробіття в приймаючих країнах, встановлення жорстких обмежень для іммігрантів та негативне ставлення до них у країнах-реципієнтах. Здебільшого головними факторами міграційної привабливості є саме економічні фактори (економічний розвиток країни, рівень ВВП на душу населення, рівень мінімальної заробітної плати, безробіття серед корінного населення й іммігрантів).

Компаративний аналіз за показником ВВП на душу населення в країнах ЄС показав, що у 2015 р. тільки в Люксембурзі його значення перевищило 92 тис. євро, в Данії, Ірландії, Швеції показники становили відповідно 46,9 тис., 46,2 тис. євро, 45,3 тис. євро. У Бельгії, Німеччині, Франції, Нідерландах, Австрії, Фінляндії, Великій Британії середні доходи на душу населення коливались у межах від 30 тис. до 40 тис. євро (рис. 1).

Усі країни ЄС умовно можна поділити на 3 групи залежно від рівня мінімальної заробітної плати, який встановлює кожна держава. До країн, в яких мінімальна заробітна плата у 2015 р. перевищувала 1000 євро, відносились:

Бельгія (1501,8 євро), Ірландія (1461,9 євро), Франція (1457,5 євро), Люксембург (1922,9 євро), Нідерланди (1501,8 євро), Велика Британія (1378,8 євро). Мінімальна зарплата коливалась у межах від 500 до 1000 євро в Греції (683,8 євро), Іспанії (756,7 євро), Словенії (790,7 євро), Мальті (720 євро), Португалії (589,17 євро). До третьої групи входили країни, в яких мінімальна заробітна плата була менше 500 євро – Болгарія (184,5 євро), Чехія (331,7 євро), Естонія (390 євро), Хорватія (395,6 євро), Латвія (360 євро), Литва (300 євро), Угорщина (353 євро), Польща (409,5 євро), Румунія (217,5 євро), Словаччина (380,0 євро), що наведено на рис. 2.

У семи країнах ЄС (Фінляндії, Швеції, Данії, Австрії, Німеччині, Італії, Кіпрі) мінімальна заробітна плата законодавчо не встановлена, права робітників захищають профспілки в кожній сфері діяльності, в певних галузях економіки діють колективні договори.

Нами була сформована та, з використанням засобів кореляційного аналізу пакету MS Excel, підтверджена гіпотеза про зв'язок між рівнем мінімальної заробітної плати в країнах ЄС та кількістю іммігрантів. Результати розрахунків за 1999–2015 рр. показали, що існує сильний прямий взаємозв'язок у таких країнах, як: Естонія (0,74), Литва (0,85), Люксембург (0,95), Угорщина (0,73) (табл. 1); слабкий зв'язок – Велика Британія (0,62), Латвія (0,57), Чехія (0,41), Словаччина (0,28), Нідерланди (0,42), Словенія (0,27). В Іспанії

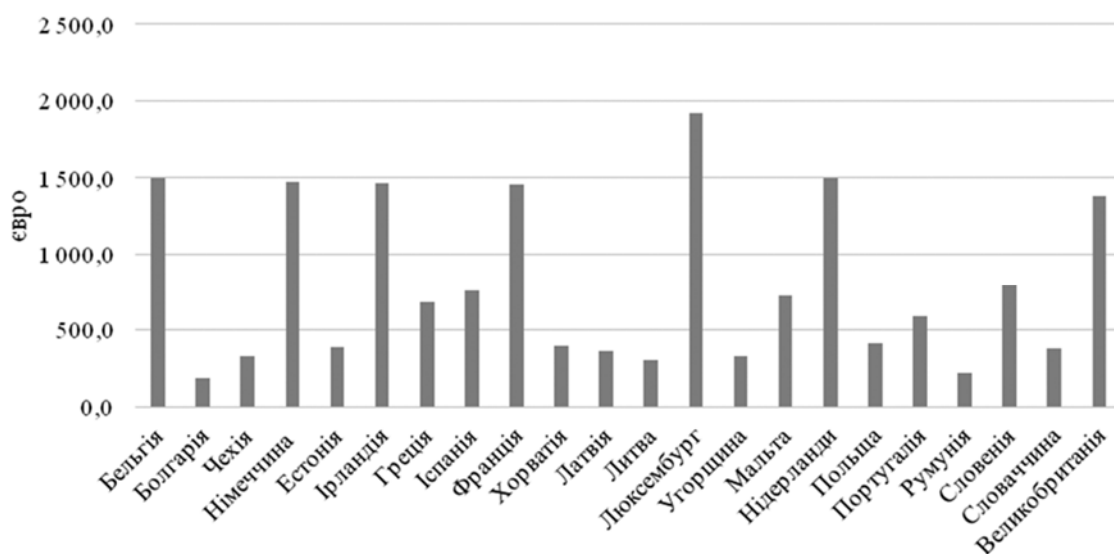

Рис. 2. Розподіл країн ЄС за показником мінімальної заробітної плати в 2015 р., євро [5]

та Португалії коефіцієнти кореляції від'ємні – (-0,16) та (-0,87) відповідно (табл. 1). У випадку Іспанії це означає відсутність зв'язку між мінімальною зарплатою та кількістю іммігрантів, у Португалії при збільшенні мінімальної заробітної плати кількість іммігрантів зменшується. Ймовірно, що зменшення кількості іммігрантів у Португалії пов'язано зі збільшенням частки безробітних іммігрантів (за 2003–2013 рр. з 9,4% до 21,7%). Тільки у 2014 р. рівень безробіття серед іммігрантів скоротився до 16,9%.

Для визначення привабливості країн ЄС для іммігрантів досліджена схильність людей до бідності та соціальної ізоляції залежно від країни їх походження. Цілком закономірно, що місцеві мешканці мають менше ризиків до соціальної ізоляції в порівнянні з іноземцями в будь-якій країні (рис. 3).

Дані рис. 3. свідчать, що найбільший ризик бідності для іммігрантів був у Греції (62,8%), Іспанії (50,2%), Болгарії (47,9%), Італії (44,7%), менший – у Бельгії (39,7%), Хорватії (37,1%), Латвії (36,7%), Естонії (32,2%). Найбільш приваблива країна з точки зору соціальної захищеності та мінімального ризику бідності – це Польща, рівень ризику найнижчий (13,2%), навіть менше, ніж для місцевих жителів (22,8%). Соціально захищеними також були іммігранти у Словаччині (26,1%), Німеччині (22,4%), Угорщині (23,2%), Чехії (19,4%) та Люксембурзі (23,4%).

Авторами розрахований коефіцієнт загального приросту населення країн ЄС, що

вказує на демографічні наслідки імміграції для них (рис. 4).

Згідно з авторськими розрахунками, у 2015 р. за рахунок міграційного приросту збільшилась чисельність населення в Люксембурзі (19,82‰), Мальті (9,7‰), Австрії (12,78‰), Швеції (8,04‰), Великій Британії (5,12‰), Італії (2,19‰), Бельгії (5,06‰), Данії (5,98‰), Німеччині (14,74‰), Фінляндії (2,27‰), Нідерландах (3,23‰). Є країни, чисельність населення яких зменшилась у 2015 р. не тільки з причини природного скорочення, а й міграційного спаду – Хорватія (-4,25‰), Кіпр (-2,36‰), Латвія (-5,36‰), Литва (-7,67‰), Греція (-4,14‰), Румунія (-3,12‰). Тобто, за рахунок іммігрантів збільшилось населення в 11 країнах ЄС, і, навпаки, скоротилось у 6 країнах. Незначне збільшення чисельності населення за рахунок міграційного приросту було в 6 країнах – Чехії (0,37‰), Угорщині (1,53‰), Словаччині (0,58‰), Франції (0,99‰), Естонії (1,83‰), Словенії (0,25‰). Незначне зменшення чисельності населення було лише в 4 країнах – Болгарії (-0,59‰), Польщі (-1,07‰), Іспанії (-0,04‰), Португалії (-1,01‰).

Протягом 2008–2014 рр. країни ЄС стикнулися з небувалим раніше припливом біженців. Якщо у 2008 р. до ЄС прибуло 225 150 біженців, то вже в 2013 р. цей показник зріс удвічі – 431 090 осіб. У 2014 р. біженців стало 626 960 осіб, а за 2015 р. їх кількість зростає вдвічі (до 1 321 600 осіб). Провідними країнами-реципієнтами біженців були і залишаються

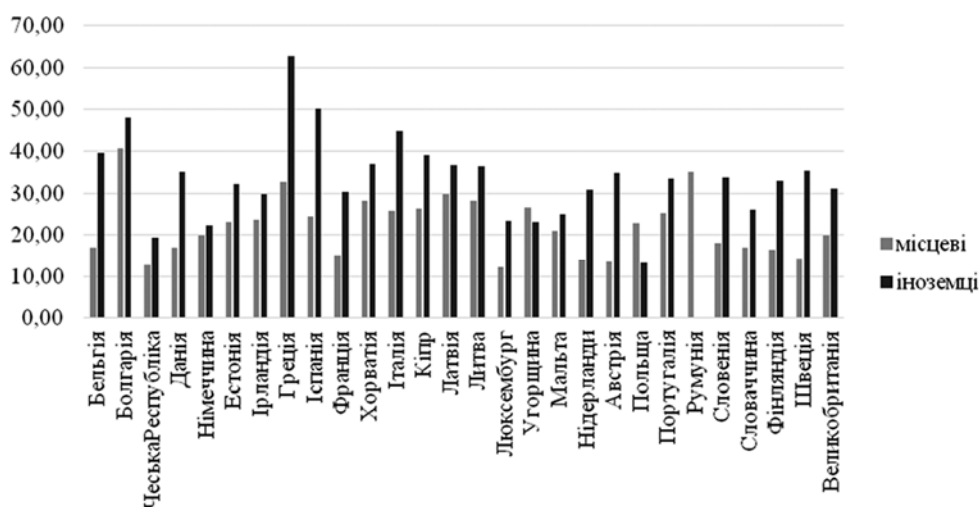

Рис. 3. Частка людей, схильних до ризику бідності або соціальної ізоляції залежно від країни народження у 2015 р.,% (у віці від 18 років і старше) [13]

Німеччина, Угорщина, Австрія та Швеція. Найменше біженців у 2015 р. прийняли такі країни, як Естонія, Хорватія, Латвія, Литва, Португалія, Словенія, Словаччина, причому, щорічна кількість біженців у цих країнах залишалась стабільною протягом 2013–2015 рр. Розподіл біженців між країнами-членами ЄС наведений у табл. 2.

Люди, які чекали статусу біженця в європейських країнах, як правило, мали право на харчування (або гроші, щоб купити його), житло і медичне обслуговування, шкільну освіту для своїх дітей, а також доступ до перекладачів і адвокатів.

Результати аналізу національних програм допомоги біженцям вказують, що найбільш привабними країнами для іммігрантів стали країни, які надавали найбільшу соціальну допомогу у вигляді грошових виплат та забезпечували житлом, а саме: Німеччина, Велика Британія, Швеція, Люксембург, Угорщина, Франція та Фінляндія. Найбільш привабливою країною для біженців залишається Німеччина.

Можна стверджувати, що вже багато було зроблено у сфері міграційної політики. Ще починаючи з 2006 р., коли вступив у силу Шенгенський кодекс, а з 2011 р. – Візовий кодекс ЄС, у 2015 р. розроблений Кодекс трудової міграції, прийнято законодавство про права

та умови в'їзду в ЄС членів сімей мігрантів, студентів, дослідників, фахівців високої кваліфікації. Директиви ЄС сформували правила повернення на батьківщину нелегальних мігрантів, вводять санкції проти підприємців, які незаконно використовують іноземну робочу силу. Серед заходів, що дозволяють у повній мірі розкрити потенціал мігрантів – визнання іноземних дипломів, пропозиція мовних курсів відповідного рівня, забезпечення доступу до різних програм ринку праці, заохочення участі в житті суспільства, співпраця з діловим співтовариством і соціальними партнерами. ЄС міг би отримати більше користі від імміграції, якби європейські інститути і суспільство сприймали мігрантів як перспективний ресурс, а витрати на міграційну політику – як необхідні прибуткові інвестиції. Незмінним залишається той факт, що ЄС, незважаючи на важкі кризові часи, залишається і, мабуть, буде залишатися привабливим для громадян третіх країн протягом тривалого часу. Дана обставина має велике значення, особливо в той момент, коли європейські політики будуть приймати конкретні рішення про те, обмежувати чи ні їм приплив іммігрантів.

Під міграційною привабливістю країн автори розуміють сукупність сприятливих для імміграції населення факторів, які визначають

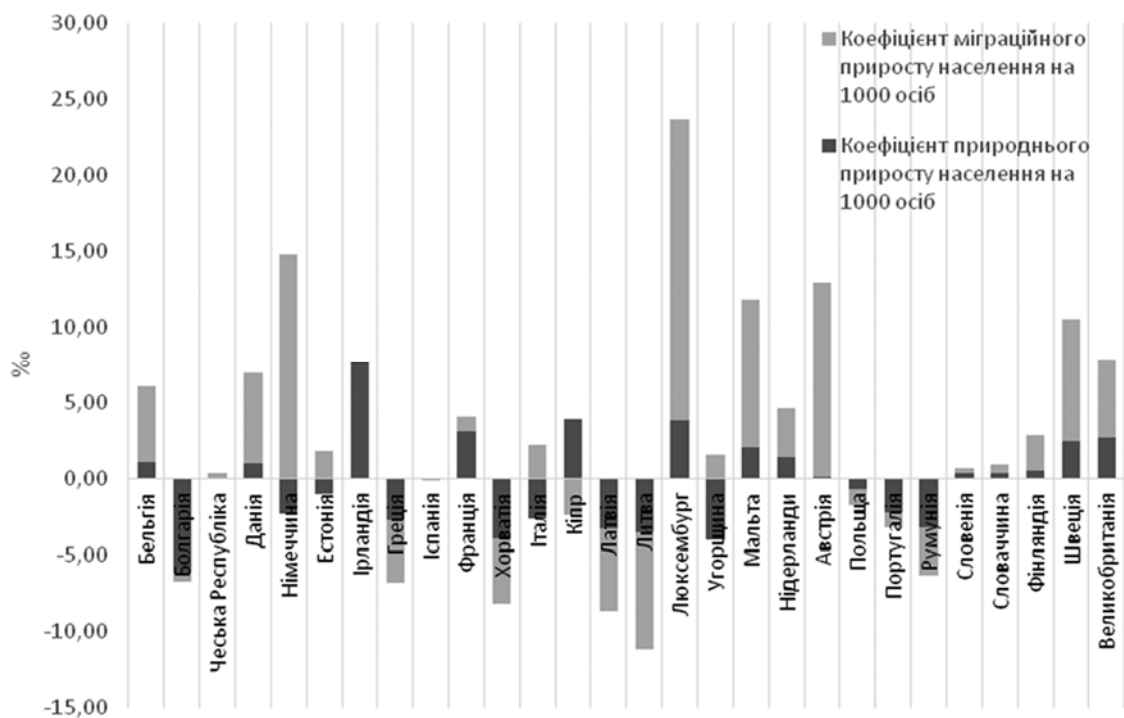

Рис. 4. Коефіцієнти природного та міграційного приросту населення в країнах ЄС у 2015 р., %

Групування країн ЄС залежно від потоку біженців за 2013–2015 рр. [2]

2015 р.				
0–10 тис. осіб	10–40 тис. осіб	40–100 тис. осіб	100–400 тис. осіб	> 400 тис. осіб
Хорватія Латвія Литва Словенія Словаччина Чеська Республіка Естонія Ірландія Кіпр Люксембург Португалія Румунія Мальта	Болгарія Данія Греція Іспанія Польща Фінляндія Велика Британія	Бельгія Франція Італія Нідерланди Австрія	Угорщина Швеція	Німеччина
2014 р.				
0–5 тис. осіб	5–20 тис. осіб	20–80 тис. осіб	80–100 тис. осіб	> 200 тис. осіб
Чеська Республіка Естонія Ірландія Хорватія Кіпр Латвія Литва Люксембург Португалія Румунія Мальта Словенія Словаччина Фінляндія	Болгарія Данія Греція Іспанія Польща	Бельгія Франція Італія Нідерланди Австрія Велика Британія Угорщина	Швеція	Німеччина
2013 р.				
0–1 тис. осіб	1–10 тис. осіб	10–20 тис. осіб	20–70 тис. осіб	> 100 тис. осіб
Чеська Республіка Естонія Ірландія Латвія Литва Словенія Словаччина Португалія	Болгарія Данія Греція Іспанія Хорватія Кіпр Люксембург Мальта Румунія Фінляндія	Угорщина Австрія Польща Нідерланди	Болгарія Франція Італія Швеція	Німеччина

міграційний клімат країни. За результатами дослідження встановлено економічні імперативи міграційної привабливості країн ЄС. Найбільш міграційно привабливими країнами були: Естонія, Литва, Люксембург, Угорщина (за показником розміру мінімальної заробітної плати), Польща (за показником соціальної захищеності та ризику бідності). Соціально захищеними також були мігранти

та біженці, які прямували до Люксембургу, Угорщини, Німеччини, Словаччини, Чехії. Ліберальна національна політика Німеччини, Угорщини, Люксембургу, Швеції зробила їх привабливими для біженців. Успіх імміграційної політики пов'язаний з визнанням іммігрантів як перспективного ресурсу для реалізації стратегічних завдань ЄС, реалізацією програм суспільної адаптації мігрантів.

Список використаних джерел

1. Амеліна І. В. Міжнародні економічні відносини [Текст]: навч. посіб. / І. В. Амеліна, Т. Л. Попова, С. В. Владиміров. — К.: ЦУЛ, 2013. — 256 с.
2. Asylum and Managed Migration. EUROSTAT [Electronic resource]. — Access mode: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/asylum-and-managed-migration/data/main-tables>.
3. Царева Е. Миграционная политика Европейского Союза / Е. Царева // Обозреватель. — 2014. — № 3. — С. 40—48.
4. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions of 17 June 2008 — A Common Immigration Policy for Europe: Principles, actions and tools [Electronic resource]. — Access mode: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=URISERV:j10001>.
5. EU immigration portal, Explaining the rules [Electronic resource]. — Access mode: http://ec.europa.eu/immigration/who-does-what/more-information/explaining-the-rules-why-are-there-eu-rules-and-national-rules_en.
6. European Commission. Migration and Home Affairs [Electronic resource]. — Access mode: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/financing/fundings/migration-asylum-borders/index_en.htm.
7. Гриньова В. М. Економіка праці та соціально-трудова відносини [Текст]: Навч. посіб. / Г. Ю. Шульга, В. М. Гриньова. — К.: Знання, 2010. — 310 с.
8. Міжнародна економіка [Текст]: навч. посіб. / Г. Е. Гронтковська, О. І. Ряба, А. М. Венцурик, О. І. Красновська; за ред. Г. Е. Гронтковської. — К.: ЦУЛ, 2014. — 384 с.
9. International Migration Outlook 2015. [Electronic resource]. — Access mode: www.oecd.org/migration/imo.
10. Ивахнюк И. В. Международная миграция как ресурс развития (замечания в связи с глобальной дискуссией) / И. В. Ивахнюк // Век глобализации. — 2011. — Вып. №1(7) [Электронный ресурс]. — Режим доступа: http://www.intelros.ru/pdf/Vek%20globalizastii/2011_1%287%29/067-079.pdf.
11. Козак Ю. Г. Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях [Текст]: Навчальний посібник / Ю. Г. Козак, К. І. Ржепішевський. — К.: Центр навчальної літератури, 2004. — 676 с.
12. Козлова Е. В. Современные факторы динамики международной трудовой миграции и миграционной привлекательности стран / Е. В. Козлова // Научный журнал «Бизнес. Образование. Право». — 2014. — № 2. — С. 135—141.
13. Migrant integration indicators. People at risk of poverty or social exclusion by broad group of country of birth (population aged 18 and over). Eurostat [Electronic resource]. — Access mode: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>.
14. Мохова И. М. Начало новой политики ЕС по борьбе с нелегальной иммиграцией / И. М. Мохова [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.iimes.ru/rus/stat/2008/01-07-08a.htm>.
15. Передрий О. С. Міжнародні економічні відносини [Текст]: навч. посіб. / О. С. Передрий. — К.: Знання, 2008. — 264 с.
16. Тихомирова Т. М. Статистическое моделирование миграционной привлекательности стран Европейского Союза [Электронный ресурс] / Т. М. Тихомирова, Ю. С. Лебедева // Scientific World Journal. — 2012. — Режим доступа: <http://www.sworld.com.ua/index.php/en/economy-412/quantitative-methods-in-economics-412/15424-412-0713>.
17. Васильченко А. М. Проблема біженців як глобальний виклик сталого розвитку ЄС / А. М. Васильченко, О. В. Дзяд // Глобальні детермінанти світогосподарського розвитку: Матеріали міжнар. наук.-практ. семінару — Дніпропетровськ, 14 квітня 2016 р. — Дніпропетровськ, 2016 — С. 33—34.
18. Вербовий М. В. Доктринальні засади міжнародної трудової міграції / М. В. Вербовий // Демократичне врядування. — 2011. — Вип. 7. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2011_7_9.
19. Волошин Г. В. Теоретичні проблеми визначення індексу міграційної привабливості країн-членів ЄС / Г. В. Волошин // Актуальні проблеми міжнародних відносин. — 2011. — Вип. 101(2). — С. 106-113.
20. Міжнародна економіка: підручник / за ред. А. О. Задої, В. М. Тарасевича — К.: ЦУЛ, 2012. — 416 с.

References

1. Amelina, I. V. (2013). Mizhnarodni ekonomichni vidnosini [International Economic Relations] Centr navchal'noi literaturi, Kyiv (in Ukrainian).
2. Asylum and Managed Migration. Eurostat. Retrieved from URL: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/asylum-and-managed-migration/data/main-tables>.
3. Careva, E. (2014). Migracionnaja politika Evropejskogo sojuza [Migration Policy of the European Union]. Obozrevatel' 3, 40-48 (in Russian).
4. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions of 17 June 2008. A Common Immigration Policy for Europe: Principles, actions and tools, Retrieved from URL: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=URISERV:j10001>.
5. EU immigration portal, Explaining the rules. Retrieved from URL: http://ec.europa.eu/immigration/who-does-what/more-information/explaining-the-rules-why-are-there-eu-rules-and-national-rules_en.
6. European Commission. Migration and Home Affairs. Funding Retrieved from URL: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/financing/fundings/migration-asylum-borders/index_en.htm.
7. Grin'ova V. M., 2010. Ekonomika praci ta social'no-trudovi vidnosini [Economist of the social and labor relations] Znan'ja, Kyiv (in Ukrainian).
8. Grontkovs'ka, G. E., Rjaba, O. I., Vencurik, A. M., Krasnovs'ka, O. I. (2014). Mizhnarodna ekonomika [International economics] Centr navchal'noi literaturi, Kyiv (in Ukrainian).
9. International Migration Outlook 2015. Retrieved from URL: www.oecd.org/migration/imo.
10. Ivahnjuk, I. V. (2011). Mezhdunarodnaja migracija kak resurs razvitija (zamechanija v svjazi s global'noj diskussiej) [International migration as a resource for development (comments in connection with the global debate)]. Vek globalizacii 1(7) (in Russian).
11. Kozak, Ju. G. (2004). Mizhnarodna ekonomika: v pitannjah ta vidpovidjah [International economics: the questions and answers] Centr navchal'noi literaturi, Kyiv (in Ukrainian).
12. Kozlova, E. V. (2014). Sovremennye faktory dinamiki mezhdunarodnoj trudovoj migracii i migracionnoj privlekatel'nosti stran [Modern factors of the dynamics of international labor migration and migration attractiveness of countries]. Vestnik Volgogradskogo instituta biznesa 2 (27), 135-141 (in Russian).

13. Migrant integration indicators. People at risk of poverty or social exclusion by broad group of country of birth (population aged 18 and over). Eurostat. Retrieved from URL: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do>.
14. Mohova I. M. Nachalo novoj politiki ES po bor'be s nelegal'noj immigraciej [The beginning of a new EU policy to combat illegal immigration]. Retrieved from URL: <http://www.iimes.ru/rus/stat/2008/01-07-08a.htm>.
15. Peredrij, O. S. (2008). Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny [International Economic Relations] Znannja, Kyiv (in Ukrainian).
16. Tihomirova, T. M., Lebedeva, Ju. S. (2012). Statisticheskoe modelirovanie migracionnoj privlekatel'nosti stran Evropejskogo Sojuza [Statistical modeling of the migration attractiveness of the countries of the European Union]. Modern problems and ways of their solution in science, transport, production and education. (in Russian).
17. Vasy'l'chenko, A., Dzijad, O. V. (2016). Problema bizhenciv jak global'nyj vyklyk stalogo rozvytku JeS [The refugee problem as a global challenge to sustainable development of the EU]. Global'ni determinanty svitogospodars'kogo rozvytk, 33-34.
18. Verbovyj, M. V. (2011). Doktrynal'ni zasady mizhnarodnoi' trudovoi' migracii' [Doctrinal principles of international labor migration]. Demokratichne vrjaduvannja 7 (in Ukrainian).
19. Voloshyn, G. V. (2011). Teoretychni problemy vyznachennja indeksu migracijnoi' pryvablyvosti kraj'n-chleniv JeS [The theoretical problem of determining the index migration attractiveness of EU member states]. Aktual'ni problemy mizhnarodnyh vidnosyn 101, 106-113 (in Ukrainian).
20. Zadoj, A. O., Tarasevich, V. M. (2012). Mizhnarodna ekonomika [International economics] Centr navchal'noї literaturi, Kyiv (in Ukrainian).

Толстопятых А. М., Дзяд Е. В. Международная миграционная привлекательность стран ЕС

В работе дано авторское определение международной миграционной привлекательности стран. Установлены экономические императивы и наиболее миграционно привлекательные страны ЕС для экономических мигрантов и беженцев. Дана оценка роли миграционных потоков на демографическую ситуацию стран ЕС. Обоснованы перспективные задания европейской иммиграционной политики с позиций миграционной привлекательности региона в долгосрочной перспективе.

Ключевые слова: международная миграционная привлекательность, миграция, факторы миграции, ЕС, иммигранты, беженцы.

Tolstopyatykh A., Dzyad O. International migration attractiveness of EU countries

The author's definition of the international migration attractiveness of countries is given in the work. Economic imperatives and the most migratory attractive EU countries for economic migrants and refugees have been established. The role of migration flows on the demographic situation of the EU countries is assessed.

Under the migratory attractiveness of the countries, the authors understand the set of factors favorable for the immigration of the population, which determine the country's migration climate. According to the results of the study, the economic imperatives of the migration attractiveness of the EU countries are established. The most migratory countries were: Estonia, Lithuania, Luxembourg, Hungary (by the size of the minimum wage), Poland (on the indicator of social protection and poverty risk). Migrants and refugees who were traveling to Luxembourg, Hungary, Germany, Slovakia, and the Czech Republic were also socially protected. The liberal national policy of Germany, Hungary, Luxembourg, Sweden made them attractive to refugees. Only one Germany in 2015 has provided asylum to more than 400 thousand refugees.

The success of immigration policy is related to the recognition of immigrants as a promising resource for the implementation of EU strategic objectives, the implementation of programs for the social adaptation of migrants.

Keywords: international migration attractiveness, migration, migration factors, EU immigrants, refugees.

Стаття надійшла до редколегії 30.11.2017